

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME (2001-2017 Arası)

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sedat MADEN¹, Aydın ÖNAL²

1 Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, sedat.maden@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8024-8182.

2 Giresun 15 Temmuz Şehitler İmam Hatip Ortaokulu, aydinonall@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0930-9122.

Geliş Tarihi: 13.05.2019 Kabul Tarihi: 07.01.2020

Öz: Araştırmada, 2001-2017 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenmiş olan Türkçe öğretimine yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin (seminer ve kurs) incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışma materyali 2001-2017 yılları arasında düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinden Türkçe öğretimine yönelik olan 295 hizmet içi faaliyetten oluşmaktadır. Elde edilen veriler, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) ve Türkçe Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri dikkate alınarak tasnif edilmiştir. Araştırma sonucunda, en fazla *öğretim sürecini planlama ve düzenleme* alanı ile ilgili faaliyetin yapıldığı tespit edilmiştir. Ardından mesleki gelişim ile ilgili genel konuları kapsayan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlendiği ve en az da ders kitaplarını inceleme ve program tanıtımına yönelik hizmet içi faaliyetin yapıldığı görülmüştür. Türkçe öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerin daha çok öğretmenlerin öğretim sürecini planlama ile yöntem ve teknik kullanma konularındaki ihtiyaçlarına yönelik düzenlendiği belirlenmiştir. Bunların yanında okuma ve konuşma becerilerinin dışındaki dil becerileri için hizmet içi faaliyetin düzenlenmediği de ulaşılan önemli sonuçlardandır.

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim, Türkçe Öğretimi, Türkçe Öğretmeni.

AN INVESTIGATION ON IN-SERVICE TRAINING ACTIVITIES FOR TURKISH TEACHING (Between 2001-2017)

Abstract:

In this research, the observation of in-service education activities like seminars and courses organized by Ministry of Education between the years 2001-2017 is aimed. With this respect, document review that is one of the qualitative research methods was used. The sampling of the study in composed of 295 in-service education activities for teaching Turkish between 2001-2017. The data obtained was classified considering both Turkish Language Teaching Program of 2018 and Turkish Language Teaching Special Field Competencies. At the end of the research, it was seen that the most frequent activity is about planning and organization of teaching process, professional development followed it, and the least frequent activities are the revision of course books and the introduction of the program. In the scope of the research, it has been observed that the number of the in-service education activities for teaching Turkish Language over the past 17 years is really low. It is stated that in-service education activities for teaching Turkish have been organized to meet the needs of teachers' in planning and organization of teaching process and using method and technique. In addition, it has been observed that in-service education activities haven't been organized to meet the needs in language skills and the number of in-service education activities for teaching Turkish is inadequate.

Keywords: In-Service Education, Turkish Language Teaching, Turkish Teacher.

1. Giriş

Eğitim, bireyin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel davranışlarını istendik yönde geliştirilmeyi amaçlayan çabaların tümüdür. Sözlükte eğitim "çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005, 606). Bununla beraber eğitim, toplumun kültürünü nesillere aktararak kültürün devamlılığını sağlamaktadır. Tarih boyunca eğitime önem veren toplumlar geleneklerini, göreneklerini ve her şeyden önemlisi varlıklarını günümüze kadar sürdürmüştür. Günümüzde sosyal, siyasal, ekonomik ve teknolojik kalkınmışlığın en önemli göstergesi eğitimidir. Diğer bir de-

yişle, bir ülkenin eğitim sisteminin çağın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazandırma yeterliliği gelişmiş ülke olmanın ön koşuludur.

Bir sistem olarak eğitimin birçok paydaşı bulunmaktadır. Bu paydaşların başında eğitimin uygulayıcısı olan öğretmen gelmektedir. Eğitim sisteminin kalitesi, öğretmenin yetiştirilmesine bağlı olarak gelişen yetenekleri ve değişikliklere uyum sağlama-sıyla doğru orantılıdır. Aynı şekilde Savolainen (2005) de kaliteli eğitimde öğretmenlerin önemli bir role sahip olduğunu, Barber ve Mourshed (2007) bir eğitim sisteminin kalitesinin öğretmenin kalitesinden fazla olmadığını, Cardona (2009) da eğitim politikalarını uygulayacak olan en önemli unsurun öğretmen olduğunu ve bu eğitim politikalarını hayata geçirmenin yolunu ise yeni nesil becerilere sahip öğretmen yetiştirmek olarak belirtmiştir. Söz yerindeyse öğretmenler, her bir öğrencisini belirlenen ilke ve hedefler doğrultusunda öncelikle iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirerek adeta birer toplum mimarlığı yapmaktadır. Kaur ve Kumar (2008) da, öğretmenler olmadan toplumsal gelişmede etkili olan diğer unsurların hiçbir anlamının olmadığını savunmuştur. Dolayısıyla eğitim sistemine dair planlamalarda ve gerçekleştirilecek yeniliklerde öğretmen yetiştirme konusuna ciddiyetle yaklaşılması gerektiği ifade edilebilir.

Günümüzde yaşamın her alanına etki eden bilim ve teknoloji aynı alanlarda değişimi de zorunlu kılmıştır. İnsan yaşamının her yönüyle yenilenme ve uyum sağlama gereksinimi ile değiştiği bu süreçte eğitim ve eğitim sistemine ait birçok olgunun da değişikliğe uğradığına şahit olunmaktadır. Bu bağlamda okul, ders, yöntem, materyal ve ölçme gibi eğitim kavramları yeniden yapılandırılmaktadır. Eğitimde yaşanan değişimler, doğal olarak bu sistemin uygulayıcısı olan öğretmenleri de etkilemektedir. İnsan yaşamında çağın gerektiği yenilenme ihtiyacı çalışma hayatında da söz konusudur. Nitekim hangi meslek dalında olursa olsun yenilenmek ve uzmanlaşmak iş hayatındaki başarının anahtarı olarak görülmektedir. “Meslek grupları, bu yenilenme sonucunda erişecekleri uzmanlık için planlanmış eğitimlerden yardım alırsa gerek bireysel gelişimi sağlama gerekse yeni dünya düzenine mesleki anlamda ayak uydurmaya olanak tanınmış olur. Bireylerin yetişmesinde önemli bir yeri olan öğretmenlik mesleği de hızla değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilmek için sık sık eğitime ihtiyaç duyan meslek gruplarından” (Bilasa ve Arslangiray, 2013, 1059). Hedefleri ve hedef kitlesi bilimsel ve teknolojik koşullara göre değişen eğitim sisteminin şüphesiz uygulayıcılarının yani öğretmenlerin de birtakım bilgi, beceri ve donanımlarının değişmesi gerekmektedir. Bu durum öğretmenlerin güncel eğitim hedeflerine ve yeni neslin gereksinimlerine cevap verebilmek için eğitilmesini gerektirmektedir. Yüzyılın son çeyreğinde yaşanan eğitimbilimsel değişimler, dünyanın eğitime bakışında da kendini göstermiştir ve “öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekliliği kaçınılmaz hâle gelmiş ve geleneksel öğretimden uzaklaşmak için öğretmenlerin sahip olması gereken bazı bilgi ve beceriler ön plana çıkmıştır. Bunlar arasında yenilikçilik, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği, iletişim, bilişim okuryazarlığı ve öğrenci merkezli eği-

tim kavramları ön plana çıkanlardan birkaçıdır” (Yılmaz ve Kocasaraç, 2010, 53). Söz konusu beceriler, yeni yüzyılın eğitimden beklediği insan profilini de ifade etmektedir. Beklenen insan profiline ulaşmak için amaca uygun olarak planlanmış bir eğitim sistemine ve bu amacı özümsemiş iyi yetiştirilmiş, hizmet içinde eksiklikleri giderilmiş öğretmenlere sahip olmak önem kazanmıştır. Bu bağlamda, “başta öğretmen olmak üzere insan kaynaklarının eğitime önem ve öncelik vermek gerekmektedir. Çünkü eğitimin başarısı öncelikle öğretmen olmak üzere eğitim örgütünde çalışan tüm personelin başarısına bağlıdır” (Şahin, 1999, 221). Tüm bu gereklilikler, eğitim sistemine öğretmen yetiştirirken hizmet öncesi ve hizmet içindeki eğitim faaliyetlerinin ne kadar önem arz ettiğini gözler önüne sermektedir. Zira alanında uzman ve yetenekli öğretmen yetiştirme işi, hizmet öncesi öğrenimden başlayarak tüm meslek yaşamını içine almaktadır. Diğer bir deyişle öğretmenlik “hizmet öncesinde öğretmen yetiştirmeye dönük programlarda alınan eğitimden emekliliğe kadar sürekli gelişim gerektiren, mesleki heyecan ve azmin hiçbir zaman yitirilmemesini gerektiren kutsal ve kadim bir meslektir. Toplum için son derece önemli misyona sahip olan öğretmenlerin bu istek ve azimlerini arttırmak ve eğitim öğretimde sürekli bir kaliteyi sağlayabilmek nitelikli bir eğitimin olmazsa olmaz koşullarındandır” (MEB, 2018). Bu doğrultuda, eğitimin niteliğinin artırılmasında belirleyici unsur olan öğretmenlerin yetiştirilmesine yapılacak yatırımların aynı zamanda öğrenci kalitesi ve başarısına da yatırım niteliği taşıdığı söylenebilir. Öğretmenlerin akademik, pedagojik ve teknolojik anlamda kendilerini yenilemeleri, öğrencilerini daha iyi tanımalarına ve öğrenmeye ilişkin problemlerine daha etkin çözümler üretmelerine de hizmet edecektir.

Dünyada mesleğe yönelik öğrenimden sonra hizmet içi eğitim vermek suretiyle çalışanların niteliğini artırıcı etkinliklerin yapılması yaygın bir uygulamadır. “Dünyada Sanayi Devrimi ile sistemli bir hâl alan ve gelişen hizmet içi eğitim uygulamaları ülkemizdeki ilk örnekleri Cumhuriyet’in ilanını takiben 1928 yılındaki Harf Devrimi ile birlikte başlayan okuma-yazma seferberliğinde görülmüştür” (Altınışık, 1996, 339). Mesleki anlamda bireyin verimini artırmak amacıyla ona bilgi, beceri ve davranış kazandırmak için verilen eğitim olarak tanımlanabilen hizmet içi eğitim faaliyetleri daha çok öğretmenlerin yetiştirilmesi ile anılmaktadır. Öğretmen eğitimine büyük önem veren ve yüksek bütçeler ayıran ülkelerden Almanya, İngiltere, Japonya ve Finlandiya’da hizmet içi eğitim, öğretmen ve idareciler için zorunludur. Bu ülkeler, ekonomik gelişmişliklerine dayanarak hizmet içi faaliyetler için ciddi bütçeler ayırmaktadır. Öğretmen eğitimine önem veren bu ülkelerin eğitimde de önde olması tesadüfi değildir. Türkiye de benzer şekilde öğretmen eğitimi için belirlediği yasal çerçeve doğrultusunda, merkezî ve mahallî hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Nitekim 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile birlikte 657 sayılı Kanun ve ilgili kararnamele, hizmet içi eğitim faaliyetlerine yasal zemin sağlamakta ve zorunlu hâle getirmektedir. Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün eş güdümüyle öğretmen niteliğini artırmak için hizmet içi eğitim faaliyetleri planlanmakta ve yürütülmektedir. Bahsedilen yasal çerçeve ve kurumsal yapıya daya-

narak hizmet içi eğitim faaliyetlerinin amacı; “hizmet öncesi eğitimden gelen personelin kuruma intibakını sağlamak, Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkelerini kavrama ve yorumlamada bütünlük sağlamak, meslekî yeterlik açısından hizmet öncesi eğitimden kaynaklanan eksikliklerini tamamlamak, eğitim alanındaki değişimlerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak, kendine güven ve motivasyon sağlamak, yatay ve üst kademelere geçişleri sağlayacak tamamlama eğitimlerini yapmak ve eğitim sisteminin geliştirilmesine destek olmaktır” şeklinde açıklanmıştır (MEB, 2018). Bu amaca ulaşabilmek için, eğitim-öğretimdeki yenilikleri, öğrencinin gereksinimlerini ve toplumsal hedefleri dikkate alan hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir. Burada bir diğer önemli nokta yapılan faaliyetlerin ülkemizde 1 milyonu aşan bir kitleyi oluşturan tüm öğretmenlere ulaşabilmesidir.

Dünya üzerindeki her ülke, imkânları nispetinde, öğretmenlerin mesleki niteliğini artırıcı ve destekleyici reformlar yapmaktadır. Türkiye’de de ilgili kurum ve kuruluşların projeleri ile öğretmen niteliği artırılmaya çalışılmaktadır. Söz gelimi, 2017-2023 yıllarını kapsayan Öğretmen Strateji Belgesinin Resmî Gazete’de yayımlanması buna örnek verilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanan Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023, MEB’in düzenlediği *Ulusal Öğretmen Stratejisi Çalıştayı* sonucunda oluşturulmuştur. Bu belgede öğretmen yetiştirme, geliştirme ve istihdamı ile ilgili; öğretmenlik mesleğine adayların seçimi ve istihdamı, adaylık ve uyum eğitimi, kariyer geliştirme ve ödüllendirme, öğretmenlik mesleğinin statüsü, sürekli mesleki gelişim ve öğretmenliğe yönelik hizmet öncesi eğitim olmak üzere 6 adet temel amaç belirlenmiştir. Bu eylem planında dikkat çeken özelliklerin birisi de adaylık sürecinden itibaren öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişim faaliyetlerinin niteliğinin artırılması amacıyla Öğretmen Akademileri kurulacak olmasıdır. Akademiler “eğitim öğretim alanında bilimsel ve teknolojik gelişmeleri incelemek, araştırmak, danışmanlık hizmeti sunmak, MEB personeli için hayat boyu öğrenme fırsatları oluşturmak, artırmak ve çeşitlendirmek için mesleki gelişim faaliyetlerinde örgün, açık ve uzaktan öğretim yoluyla hizmet sunan kurumlarla iş birliği sağlamak için çalışacak” (MEB, 2018) merkezler olarak planlanmıştır. Öğretmen Strateji Belgesi, ülkemizde öğretmenlik mesleğine yetiştirme, istihdam, uyum, kariyer, statü ve mesleki gelişim olarak bütüncül ve dinamik bir bakışın hâkim olduğunu ortaya koymaktadır. Öğretmen eğitimindeki kaliteyi artırmayı amaçlayan bu çabaların yanı sıra 23 Ekim 2018 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı “2023 Eğitim Vizyon Belgesi” adında eğitimin tüm boyutlarını ve paydaşlarını etkileyen iyileştirici tedbirler ve düzenlemeleri kapsayan vizyon belgesini yayımlanmıştır. Bu belgede öğretmen ve idareci eğitimine de önemli ölçüde yer verilmiştir. Öğretmenlik meslek kanunu çıkartılması, öğretmenler ve okul müdürlerinin yüksek lisans mezunu olması, öğretmen yetiştirme programlarının uygulama ağırlıklı hâle getirilmesi, öğretmenlere yan alan yüksek lisans imkânı getirilmesi, başarılı öğretmenlerin yurt dışına gönderilmesi gibi hedefler bu vizyon belgesinin dikkat çeken hedeflerindedir.

Eğitim sistemine ilişkin strateji ve vizyon belgeleri doğrultusunda, öğretmen niteliğini artırmak adına eğitim fakültelerindeki lisans programlarında değişikliğe gidilmiştir. Böylece öğretmen yetiştirmede en büyük kaynağı oluşturan eğitim fakültelerinin öğretmenlik lisans programları yenilenmiştir. Hem öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesi hem de öğretmenlik mesleğine ilişkin diğer boyutların yeni bir bakış açısıyla yapılandırılması ümit vericidir. Ancak geçmiş uygulamaların sonuçlarının gözden geçirilmesi, dünyadaki uygulamalar örnek alınırken ülkenin dinamiklerinin önemsenmesi, öğrenme ve öğretim ortamlarında yaşanan problemlerin kaynaklarına inilmesi ile birlikte özellikle öğretmenlerin mesleki gelişimine dair ihtiyaç analizlerinin yapılmasının sonuca ulaşmada etkili olacağı da unutulmamalıdır.

Mesleğe başladıktan sonra öğretmenin kalite ve verimliliği üzerinde etkili olan kurumsal etkenlerden en önemlisi hizmet içi eğitimidir. Hizmet içi eğitim faaliyetleri artık ihtiyaçtan ziyade bir zorunluluktur. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, hizmet öncesi eksiklikleri gidermek, toplumda görülen değişimler, çalışanların motivasyonu gibi nedenlerden ötürü hizmet içi eğitim sürecin bir parçası olmuştur. Bunun sonucunda verilecek hizmet içi eğitimin sürekliliği ve niteliği önem kazanmıştır. İstihdam sonrası öğretmenin gelişimini sürdürebilmek için izlenecek reçete ise “kurumsallaşmış bir hizmet içi eğitimidir” (Öztürk, 2010). Nitekim kurumsallaşmamış, plansız ve sahada öğretmene fayda getirmeyecek faaliyetlerin düzenlenmesi zaman ve para kaybından başka bir sonuç doğurmayacaktır.

İlk ve ortaokul düzeyinde mihver ders niteliği taşıyan Türkçe dersinin öğretmenlerinin de, diğer branşlarda olduğu gibi, hizmet içi eğitime ihtiyaçları vardır. Hatta öğrenme başarısı ve iletişim boyutuyla diğer tüm derslerin kalitesini etkilediği için Türkçe öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerine ayrı bir önem verilmelidir. Türkçe öğretmenlerinin programda belirtildiği gibi; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik gibi üst düzey becerileri kazandırma sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğu yerine getirecek Türkçe öğretmenleri için; *Türkçe öğretim sürecini planlama ve düzenleme, dil becerilerini geliştirme, dil gelişimini izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplumla iş birliği yapma ve Türkçe alanında mesleki gelişimini sağlama* (MEB, 2017) biçimde ana yeterlilikler belirlenmiştir. Bu yeterlilik alanlarında Türkçe öğretmenlerinin başarılı olabilmesi hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitimlerden en iyi şekilde faydalanması ile mümkündür. Günümüzde öğretim programları geleneksel anlayışı terk edip öğrenciyi merkeze alan bir anlayışı benimsemiştir. Bu doğrultuda, özellikle 2005 yılı itibarıyla Türkçe dersi öğretim programlarının muhtevasında amaç, içerik, ders işleme ve ölçme-değerlendirme boyutlarında köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler, Türkçe öğretmenlerin daha fazla hizmet içi eğitimle desteklenmesi ihtiyacını beraberinde getirmiştir.

Alanyazındaki hizmet içi eğitim faaliyetlerini konu alan araştırmalar incelendiğinde; Susar (2000) Türkçe öğretmenlerinin düzenlenen hizmet içi eğitim programlarını

nitelik ve nicelik olarak yetersiz gördüklerini, Nartgün (2005) hizmet içi eğitim sonucunda öğretmenlerin mesleki becerilerinde gelişme gösterdiklerini, Özen (2005) hizmet içi eğitimleri öğretmenlerin yararlı ve gerekli bulduklarını ancak hizmet içi eğitim yapılan ortamların ve eğitimcilerin yetersiz olduklarını, Bilasa ve Arslangiray (2016) öğretmen ve yöneticilerin katıldıkları hizmet içi eğitimleri koşullar ve verimlilik açısından olumlu bulduklarını ve Şahin (2013) öğretmenlerin alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür alanında hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bu doğrultuda planlı bir hizmet içi eğitim istediklerini tespit etmişlerdir. Seferoğlu (2001) ise yaptığı çalışmada katılımcıların %81'inin hizmet içi eğitim faaliyetlerde aldıkları eğitimin sınıf içi performansını ve mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir. Bunlarla birlikte, Türkçe öğretiminin konu alanları ile ilgili yapılan tez çalışmalarında hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yapılması ve yapılacak faaliyetlerin sahip olması gereken özelliklere dair öneriler sunulması dikkat çekmektedir. Örneğin Şengül (2011) ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeniliklerle ilgili Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesini, Menteşe (2013) Türkçe öğretim programının uygulanmasına yönelik sorunlar ve öğretmenlerin bu konudaki bilgi eksikliklerinin hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenerek giderilmesini, Gün (2011) Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeye yönelik, uzman akademisyenler aracılığıyla kuramdan çok uygulamaya yönelik daha nitelikli yeni hizmet içi eğitimler verilmesini, Potur (2004) Türkçe öğretmenlerine yönelik eğitim teknolojisinin kullanımı ile ilgili yapılacak hizmet içi eğitim kurslarının fayda sağlayacağını, aynı şekilde Yıldız (2018) da teknolojik materyallerle ilgili gelişmelerin göz önüne alınmasını ve bu doğrultuda planlanan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini önermiştir.

Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlanmasında ihtiyacı belirlemeye yönelik çalışmalar ilk basamağı oluşturmaktadır. Türkiye'de merkezi hizmet içi eğitim faaliyetlerinden ziyade mahallî hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik ihtiyaç analizi son yıllarda yapılmaktadır. Ancak bu faaliyetlere katılan Türkçe öğretmenlerinin başarısının üst seviyeye çıkarılabilmesi ve hizmet içi eğitim faaliyetinden tatmin edici bir şekilde ayrılması, özellikle uygulanan hizmet içi eğitim faaliyetinin ihtiyaçlara cevap vermesi ile doğru orantılıdır. Bu bağlamda, Türkçe öğretimine ve öğretmenlerine yönelik yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin hangi mesleki yeterliliklere ve ihtiyaçlara cevap verdiğinin tespit edilmesi, konuyla ilgili durumun ortaya konulmasında ve yaşanan sorunların çözümü için yeni hizmet içi eğitim planlamalarında etkili olacaktır.

1.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmada, 2001-2017 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmiş olan Türkçe öğretimine yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin (seminer ve kurs) incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 2001-2017 yılları arasındaki hizmet içi eğitim faaliyetleri taranmış, bunların içinden Türkçe öğretimine yönelik faaliyetler tespit edilerek belirli temalara göre değerlendirilmiştir.

2.Yöntem

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda veriler teker teker okunur, kod ve kategorilere ayrılır ve bu şekilde araştırma sonuçlarının sunulması sağlanır (Merriam, 1998, 58). Bu desene uygun olarak, 2001-2017 yılları arasında düzenlenmiş olan hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin veriler, var olan şekli ile gerçekçi ve bütüncül biçimde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

2.2. Çalışma Materyali

Çalışmanın materyali, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2001-2017 yılları arasında düzenlenmiş 9217 hizmet içi eğitim faaliyeti içerisinde belirlenmiştir. Bu kapsamda çalışma materyali 2001-2017 yılları arasında düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan Türkçe öğretimine yönelik olan 295 faaliyetten oluşmuştur. MEB tarafından belirlenen tarihler arasında gerçekleştirilmiş faaliyetler ve katılımcı oranları aşağıdaki şekildedir:

Tablo 1: 2001-2017 Arası Merkezî Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Dağılımı

Yıllar	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı
2001	419	20080
2002	313	22072
2003	453	19727
2004	526	34154
2005	543	33156
2006	634	44006
2007	614	44808
2008	751	41783
2009	826	52996
2010	957	48629
2011	1156	51557
2012	286	13071
2013	290	13634
2014	309	19735
2015	281	46564
2016	434	392415
2017	425	228462

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 2001-2017 yılları arasında toplam 9217 hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlenmiştir. En fazla hizmet içi faaliyetin ($f=1156$) 2011 yılında düzenlendiği anlaşılmaktadır. Hizmet içi eğitim faaliyetine katılımın en fazla ($f=392415$) 2016 yılında gerçekleştiği de görülmektedir. Buna ek olarak 2015, 2016 ve 2017 yıllarında katılımın önceki yıllara göre fazla olduğu dikkat çeken bulgulardandır. Söz konusu yıllardaki faaliyetlere katılımcı sayısının yüksek olmasında Fatih Projesine yönelik hizmet içi faaliyetlerin yapılmasının etkili olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda, 2015 yılında 281 faaliyetin 5’i Fatih Projesi ile ilgili olup katılımcı sayısı da 4850’dir. Yine 2015 yılında Medya Okuryazarlığı Programını tanıtan 2 faaliyetin olduğu katılımcı sayısının da 20000 olduğu görülmüştür. 2016 yılında toplam 425 hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlenmiş ve bunların 88’i Fatih Projesi ile ilgilidir. Bu faaliyetlerin 44 tanesi de uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. 2016 yılında ise 392415 katılımcının 353936 tanesi uzaktan eğitim yoluyla 3936 tanesi de yüz yüze Fatih Projesi ile ilgili hizmet içi eğitimlere katılmıştır. 2017 yılında toplam 434 hizmet içi eğitim faaliyet düzenlenmiş olup bunun 50’si Fatih Projesi ile ilgilidir. Bu faaliyetlerden 32’si uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında toplam 228462 katılımcının 195720’si uzaktan eğitim yoluyla geriye kalan katılımcılar ise yüz yüze eğitim ile Fatih Projesi eğitimlerine katılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında, 2001-2017 yılları arasında düzenlenmiş olan Türkçe öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin bilgilere MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’nün resmi ağ sitesi üzerinden erişilmiştir. Çalışma materyalini oluşturan hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin veriler, doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Bu kapsamda Türkçe öğretimine yönelik olarak toplam 310 faaliyet tespit edilmiştir. Örnekleme yer alan hizmet içi eğitim faaliyetleri üzerinde yapılan kontrol ve tasnifler sonucunda, Türkçe öğretimi ile doğrudan ilgili olmayan hizmet içi faaliyetler ayrılmıştır. Konu ve katılımcı bakımından doğrudan ilişki kurulamayan faaliyetlerle ilgili olarak 1 alan eğitimi uzmanından ve 2 Türkçe öğretmeninden görüş alınmıştır. Uzman ve öğretmenlerin görüşlerine dayanarak 15 faaliyet veri havuzundan çıkarılmıştır. Örneğin kütüphane kullanımı ile ilgili olup Türkçe öğretmenlerinin katılımcı olmadığı sadece memurlara yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri uzman görüşüne dayanarak veri havuzundan çıkartılmıştır. Bu işlemin sonucunda toplam 295 hizmet içi eğitim faaliyeti betimsel içerik analizine tabi tutulmuştur. Hizmet içi faaliyetleri, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) ve Türkçe Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri dikkate alınarak tasnif edilmiştir. Tasnif edilen veriler hizmet içi faaliyetin türüne göre (*öğretim sürecini planlama ve düzenleme, ölçme ve değerlendirme, ders kitabı inceleme, program tanıtımı, dil becerilerini geliştirme ve mesleki gelişim*) tablolaştırılarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, çalışma materyalini oluşturan 2001-2017 yılları arasında Türkçe öğretimine yönelik olarak gerçekleştirilmiş 295 hizmet içi eğitim faaliyetine ilişkin bilgiler tablolar hâlinde gösterilmiştir.

3.1.Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Konu Dağılımı

Tablo 2: Konularına göre hizmet içi eğitim faaliyetlerin dağılımı

Konular	f
Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme	129
Mesleki Gelişim	99
Dil Becerilerini Geliştirme	45
Ölçme ve Değerlendirme	14
Ders Kitabı İnceleme	4
Program Tanıtımı	4

Tablo 2’de görüleceği üzere, Türkçe öğretimi ile ilgili en fazla Öğretim Sürecini *Planlama ve Düzenleme* ($f=129$) konusu üzerine hizmet içi eğitim faaliyeti yapılmıştır. İkinci sırada bir gün süren ve öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik ($f=99$) hizmet içi eğitim faaliyetler gelmektedir. Bunların dışında dil becerilerini geliştirmeye yönelik çoğunlukla okuma ve konuşma alanı ağırlıklı ($f=45$) hizmet içi eğitim faaliyetlerin yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2’den hareketle, 17 yıllık süreçte en az *Program Tanıtımı* ($f=4$) ve *Ders Kitabı İncelemeye* ($f=4$) yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerin düzenlendiği anlaşılmaktadır. Hâlbuki 17 yıl içerisinde, üç farklı dönemde Türkçe öğretim programları değiştirilmiş ve yeni programlarla beraber ders kitapları da değiştirilmiştir. Bu bakımdan değişen programların tanıtımı ve ders kitapları ile ilgili yeteri kadar hizmet içi eğitim faaliyetinin düzenlenmediği söylenebilir.

3.2. Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 3: Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yıllara göre konu dağılımı

Konular	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme	6	6	9	11	12	15	7	7	5	5	5	6	1	9	2	18	5
Mesleki Gelişim			12	40	13	14	20										
Dil Becerilerini Geliştirme	1	1	4	5	5	2	5	5	2	2	4		1	3		4	
Ölçme ve Değerlendirme						4	3	1		3	1			2			
Ders Kitabı İnceleme				3		1											
Program Tanıtımı			1	1				2									

Tablo 3'te hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yıllara göre konu dağılımı görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi her yıl düzenli olarak Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetleri yapılmıştır. Bu hizmet içi eğitim faaliyetlerinin en fazla ($f=18$) 2016 yılında düzenlendiği buna karşın en az düzenlendiği yılın -sadece 1 faaliyet ile- 2013 olduğu görülmektedir. Planlama ve düzenleme ile ilgili faaliyetlerin düzenli olarak gerçekleştirilmesi, derslerde etkili öğrenmeye yardımcı olan yaklaşım, yöntem ve tekniklere dair öğretmenlerin bilgi ve kabiliyetlerini artırmanın önemsendiğine işaret etmektedir. Bu faaliyetleri takiben *Dil Becerilerini Geliştirme* ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin de 2012 ve 2015 yılları hariç olmak üzere her yıl düzenlediği belirlenmiştir. Söz konusu iki alan dışındaki faaliyetlerin dağınık biçimde yıllara yayıldığı da dikkat çekmektedir.

Tablo 3'te mesleki gelişim konulu hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik 2002 ile 2007 arasında çok fazla hizmet içi eğitim faaliyet düzenlenmesine rağmen daha sonraki yıllarda düzenlenmediği görülmektedir. Bunun yanı sıra değişen Türkçe öğretimi programlarına yönelik olarak sadece 2002, 2003 ve 2008 yılında hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlendiği tespit edilmiştir.

3.3. Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenlemeye Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 4: Öğretim sürecini planlama ve düzenlemeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süre
Drama Eğitimi Semineri	Anasınıfı, Türkçe, sınıf ve rehber öğretmenleri	2416	29	1-12 Gün
Türkçe Öğretimi ve Türk Kültürü Semineri	Yurtdışında görevli öğretmenler	802	14	5-26 Gün
FATİH Projesi Teknoloji Destekli Edebiyat-Türkçe Eğitici Eğitimi Kursu	Türk dili ve edebiyat ile Türkçe öğretmenleri	200	5	5 Gün
Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu	Suriyelilere Türkçe öğretecek öğretmenler, öğretmenler	4200	8	5-12 Gün
Hızlı Okuma ve Hafıza Teknikleri Semineri	Öğretmenler ve bakanlık personeli	419	8	3-5 Gün
Okuma-Yazma Teknikleri ve Öğretimi Kursu	Sınıf ve anasınıfı öğretmenleri	1651	21	5 Gün-2,5 Ay
Eğitimde Yeni ve Farklı Yaklaşımlar Kursu	Türkçe öğretmenleri ve öğretmenler	700	7	5 Gün
Türkçe Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Türk dili ve edebiyat, Türkçe öğretmenleri	4899	37	5 Gün-2 Ay

Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenlemeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin dağılımı incelendiğinde; Türkçe ve Türk dili ve edebiyat öğretmenlerinin katıldığı *Türkçe Öğretim Yöntem ve Teknikleri* adlı seminer, gerek faaliyet sayısı ($f=37$) gerekse katılımcısı ($f=4.899$) bakımından ilk sırayı almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere, bu faaliyetin süresi 5 gün ile 2 ay arasındadır. Yine anasınıfı, Türkçe, sınıf ve rehber öğretmenlerin de katıldığı *Drama Eğitimi Seminerinin* ($f=29$) ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Drama eğitimi seminerine 2416 öğretmenin katıldığı ve faaliyet sürelerinin 1-12 gün arasında olduğu tespitler arasındadır. Drama okul öncesi evreden itibaren iletişim ile birlikte eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi üst düzey zihinsel becerileri geliştiren etkili bir yöntemdir. Nitekim hizmet içi eğitim faaliyeti olarak anasınıfı, sınıf, rehber ve Türkçe öğretmenlerine drama yöntemini kullanmaya yönelik seminerin verilmesinin çağdaş eğitim yaklaşımlarını desteklediği ve öğretimdeki başarının yükseltilmesi için önemli bir yol olarak görüldüğü söylenebilir. Bunların yanında sınıf ve anasınıfı öğretmenlerine yönelik *Okuma-Yazma Teknikleri ve Öğretimi Kursu* da faaliyet sayısı ($f=21$) ve katılımcı oranı ($f=1651$) açısından öne çıkmaktadır.

Tablo 4'e göre FATİH Projesi Teknoloji Destekli Edebiyat-Türkçe Eğitici Eğitimi Kursu düzenleme ve katılımcı sayısı bakımından en sonda yer almaktadır. Söz konusu faaliyet toplam 5 kez ve 200 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Eğitimde teknolojik bir yenilenmeyi hedefleyen ve millî eğitim tarihimizdeki en büyük yatırımlardan biri olan Fatih Projesi'nin tüm bileşenleri ile öğretim sürecine sokacak ve böylelikle hayata geçmesinde etkin rolü öğretmenler oynamaktadır. Buna karşın Fatih Projesinin bileşenlerinin Türkçe öğretimi sürecinde doğru biçimde kullanımına yönelik öğretmenleri yetiştirmeyi amaçlayan faaliyetlerin bu kadar az olması düşündürücüdür. Fakat tüm branşlara yönelik ve mahallî olarak düzenlenen projenin tanıtımı ve kullanıma ilişkin faaliyetlerin bu oranların üzerinde olduğu da söylenebilir. Nitekim genel dağılım tablosuna bakıldığında, 2015 yılından sonra FATİH projesine yönelik faaliyetlerin düzenlendiği ve bu faaliyetlerin uzaktan eğitim vasıtasıyla da gerçekleştirilmesine bağlı olarak katılım oranının da yükseldiği görülmektedir.

3.4. Mesleki Gelişime Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 5: Mesleki gelişime yönelik hizmet içi faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süre
Türk Dili ve Edebiyat Semineri	Türkçe ve Edebiyat Öğretmenleri	22865	99	1 Gün

Tablo 5'te Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin *Mesleki Gelişimlerini* desteklemek için *Türk Dili ve Edebiyatı Semineri* adlı günlük faaliyetlerin düzenlendiği görülmektedir. Anılan faaliyetlerin sayısı ($f=99$) ve katılımcısı ($f=22865$) oldukça yüksektir. Düzenlenen faaliyetlerde çok fazla öğretmene ulaşılması olumlu bir durum olduğu ancak faaliyet süresinin öğretmenlerin mesleki yönden gelişimine dair bilgi ve becerilerin aktarıldığı eğitimler için yeterli olamayacağı söylenebilir.

3.5. Dil Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 6. Dil becerilerini geliştirmeye yönelik hizmet içi faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süre
Okul Kütüphaneciliği Kursu	Türk dili ve edebiyatı, memurlar, Türkçe ve sınıf öğretmenleri	1573	17	5-12 Gün
Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Semineri	Türk dili ve edebiyatı, memurlar, Türkçe ve sınıf öğretmenleri	900	10	5 Gün
Kütüphanecilik Formatörlük Kursu	Türk dili ve edebiyatı, memurlar, Türkçe ve Sınıf öğretmenleri	380	4	12 Gün
Güzel ve Etkili Konuşma Semineri	Türkçe, anasınıfı, sınıf ve meslek lisesi öğretmenleri, Bakanlık personeli	520	9	5 Gün
Diksiyon Semineri	Türkçe, anasınıfı, sınıf ve meslek lisesi öğretmenleri, Bakanlık personeli	160	5	5 Gün

Tablo 6'da görüldüğü üzere; *Dil Becerilerini Geliştirmeyi* amaçlayan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin çoğunlukla okuma, daha sonra konuşma becerisine yönelik düzenlendiği görülmektedir. Bu faaliyetler arasında okuma kültürü ve kütüphanecilik ile ilgili faaliyetlerin sayısı, süresi ve katılımcıları bakımından önde yer almaktadır. Söz konusu faaliyetlerin daha çok kütüphanecilik ve kütüphane kültürü ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Okuma alışkanlığına hizmet eden bu faaliyetlere Türk dili ve edebiyatı, Türkçe ve sınıf öğretmenleri ile memurların katılmıştır. Bu faaliyetlerin içinde *Okul Kütüphaneciliği* adlı kurs faaliyet sayısı ($f=17$) ve katılımcısı ($f=1573$) bakımından ilk sırada gelmektedir. Ayrıca bu hizmet içi faaliyetin süresi 5 gün ile 12 gün arasındadır. Bunun yanında *Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Semineri* adlı faaliyet ikinci sırada yer almaktadır. *Kütüphanecilik Formatörlük Kursu* ise faaliyet sayısı ($f=4$) ve katılımcı sayısı ($f=380$) bakımından en az değere sahiptir.

Konuşma becerisini geliştirmeye hizmet eden faaliyetlere Bakanlık personeli, anasınıfı, Türkçe, sınıf ve meslek lisesi öğretmenlerinin katıldığı görülmektedir. Bu alandaki faaliyetler incelendiğinde; faaliyet sayısı ($f=9$) ve katılımcısı ($f=520$) bakımından *Güzel ve Etkili Konuşma Semineri* ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra *Diksiyon Semineri* adlı hizmet içi eğitim faaliyeti gelmektedir. Konuşma öğrenme alanı ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, 2001-2017 arasında, merkezî olarak 14 defa düzenlenmiş olması ve katılımcı sayısının da sınırlı kalması, öğretmenlik mesleğinin doğası ile örtüşmektedir. Zira öğretmenlik mesleği tamamıyla iletişim odaklıdır ve öğretimdeki başa-

rida öğretmen, öğrenci ve veli etkileşimi büyük bir etkiye sahiptir. Ayrıca söz konusu faaliyetlerin Türkçe, sınıf, anasınıflı öğretmenleri ile sınırlı tutulması da doğru değildir.

Dinleme ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik hiçbir faaliyetin yapılmamış olması da dikkat çekmektedir. Bu bulgu, hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlemede Türkçe dersinin öğrenme alanlarını oluşturan dil becerilerinden bazılarının önemsenmediğini, yapılan faaliyetlerin de daha iyi bir planlamaya ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

3.6. Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 7: Ölçme ve değerlendirme yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süresi
Ölçme ve Değerlendirme Semineri/Kursu	Öğretmenler	1466	12	5 Gün
Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar Semineri	Öğretmenler	162	2	5 Gün

Tablo 7’de görüleceği üzere, *Ölçme ve Değerlendirmeye* yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri tüm öğretmenleri kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. İki farklı faaliyet düzenlenmiştir ve bunlardan faaliyet sayısı ($f=12$) ve katılımcı sayısı ($f=1466$) bakımından en fazla Ölçme ve Değerlendirme Semineri / *Kursu*’nun gerçekleştirildiği görülmektedir. Ardından faaliyet sayısı ($f=2$) ve katılımcı ($f=162$) bakımından Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar *Semineri*’nin düzenlenmiştir.

Tablo 7’den hareketle, ölçme ve değerlendirme yönelik hizmet içi eğitimlerin genel olması, branşları ve özel olarak da Türkçe öğretimini dikkate alarak hazırlanmaması dikkat çeken bulgulardandır. Zira her bir branşın ve sınıf düzeyinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin özel gereksinimlerinin olduğu gerçeği dikkate alındığında, genel faaliyetlerin yanı sıra branşlara yönelik de faaliyetlerin yapılması gerektiği söylenebilir. Bunlarla birlikte, 17 yıla rağmen ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplamda sadece 14 kez hizmet içi eğitim faaliyetinin düzenlenmesinin ise bu konu alanı için yeterli olmadığı ve var olan durumun bir eksiklik olarak değerlendirilebileceği açıktır.

3.7. Ders Kitaplarına Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 8: Ders kitaplarına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süresi
Kitap İnceleme Teknikleri Semineri	Öğretmenler	150	3	5 Gün
Ders Kitabı Hazırlama Esas ve Usulleri Semineri	Öğretmenler	24	1	2 Gün

Ders Kitaplarına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin dağılımı incelendiğinde; tüm branşlardaki öğretmenlerin katılım sağladığı *Kitap İnceleme Teknikleri* adlı seminer gerek faaliyet sayısı ($f=3$) gerekse katılımcıları ($f=150$) bakımından ilk sırayı almaktadır. Tablo 8’te görüleceği üzere, bu hizmet içi eğitim faaliyetinin süresi 2 gün ile 5 gün arasındadır. Bunu takiben *Ders Kitabı Hazırlama Esas ve Usulleri Semineri* ise faaliyet sayısı, süresi ve katılımcıları ($f=24$) açısından ikinci sırada gelmektedir.

Türkçe dersi öğretim programları 1924’ten bugüne birçok kez değişikliğe uğramıştır. Programlardaki değişiklikler beraberinde ders kitaplarında da değişimi getirmiştir. Ancak ders kitaplarını hazırlama ve incelemeye dair hizmet içi eğitim faaliyet sayısının ve katılımcılarının çok az olduğu görülmektedir. Diğer taraftan branş bazında ders kitaplarının hazırlanması ve incelenmesine dair derse özgü hizmet içi eğitim faaliyetlerin olmaması ise dikkat çekmektedir.

3.8. Program Tanıtımına Yönelik Hizmet İçi Faaliyetler

Tablo 9. Program tanıtımına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri

Faaliyetin Adı	Katılımcı Bilgisi	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Süresi
Türkçe Dersi Öğretim Programını Tanıtma Kursu	Öğretmenler	200	2	5 Gün
Türkçe Programını Değerlendirme Semineri	Öğretmenler	81	1	5 Gün
Okuma-Yazma Programını Tanıtma Kursu (II. Kademe)	Öğretmenler	50	1	5 Gün

Tablo 9 incelendiğinde, *Program Tanıtımına* yönelik üç farklı hizmet içi eğitim faaliyetinin düzenlendiği görülmektedir. Bu faaliyetlerden gerek düzenlenme sayısı ($f=2$) gerekse katılımcıları ($f=200$) bakımından *Türkçe Dersi Öğretim Programını Tanıtma Kursu* ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada *Türkçe Programını Değerlendirme Semineri* adlı hizmet içi eğitim faaliyeti gelmektedir. Bunların dışında faaliyet sayısı ve katılımcı bakımından *Okuma –Yazma Programını Tanıtma Kursu (II. Kademe)* adlı faaliyet en sonda yer almaktadır.

Tablo 9’dan hareketle, Türkçe dersi öğretim programını tanıtmaya yönelik hizmeti içi eğitim faaliyetlerinin az sayıda olması, katılımcı sayısının da sınırlı kalması ayrıca 2008 yılından sonra merkezî olarak konu ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetinin yapılmaması dikkate çekmektedir. Zira 2008 yılından sonra Türkçe dersi öğretim programı 2019 yılında uygulamaya konulan hâli ile birlikte 4 kez değişikliğe uğramıştır.

4. Sonuç ve Tartışma

Eğitim sisteminin başarılı olabilmesi ve uygulanan öğretim programının hedeflerine ulaşabilmesi ve öngörülen işlevini yerine getirebilmesi öğretmen niteliğine bağlıdır. “Bu nedenle bir ülkede eğitimle ilgili çıktıları iyileştirmenin yolu, öncelikle öğretmen niteliklerini iyileştirmekten geçmektedir. Öğretmenler eğitimin başlatıcısı, geliştiricisi ve uygulayıcısı olarak eğitim sisteminin en hayati ögesi olduğundan, nitelikli öğretmen yetiştirme çabası ve kaygısı her zaman toplumların gündeminde önemli bir yer tutmuştur” (MEB, 2017, 1). Dolayısıyla öğretmen eğitimine yatırım yapılması ülkenin geleceğine yatırım yapılmasıdır. Ülkenin yarınlarını temsil eden bugünün çocuklarının nitelikli ve yetenekli öğretmenlerin elinde yetiştirilmesi temel bir ihtiyaçtır. Öğretmenlik, teknolojik gelişmeler, öğrenci niteliğindeki değişimler, ülkelerin eğitim politikalarındaki yeniliklerden dolayı durağan değil dinamik bir meslektir. Nitekim “değişen sosyal ve kültürel yapı, eğitimde de kendine yer bulmuş, eğitim yaklaşımlarında da çağdaş ve yeni atılımlar gerçekleşmiştir. Öğrenci merkezlik, çoklu zekâ, aktif öğrenme ve iş birlikli öğrenme bunlardan bazılarıdır. Türkçe öğretimi bu değişimi özümsemiş, program boyutunda yapılan yeniliklerle öğretim sürecine yeni strateji ve yöntemler girmiştir (Maden, 2017, 3). Bu yeniliklere ve değişikliklere eğitim programının uygulayıcısı öğretmenlerin ayak uydurması gerekmektedir. Bunun yolu da gerek merkezî gerekse mahallî hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlı ve ihtiyaca göre düzenlenmesi ve tüm öğretmenlerin bu faaliyetlerden yararlanabilmesinden geçmektedir.

Bahsedilen gerekçelerle araştırmada; Türkçe öğretmenlerinin meslekteki başarılarını artırmak amacıyla 2001-2017 yılları arasında MEB tarafından düzenlenmiş hizmet içi eğitim faaliyetleri belirlenmiş ve belli temalar altında toplanarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle belirtilen yıllar arasında, Türkçe öğretimine yönelik düzenlenen merkezî hizmet içi faaliyetleri tespit edilmiştir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; Türkçe öğretimine yönelik olarak 2001-2017 yılları arasında toplam 295 hizmet içi faaliyet gerçekleştirilmiştir. 2001-2017 arası en fazla Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme alanı ile ilgili faaliyet yapılmıştır. Aynı şekilde Parmaksız ve Kısakürek’in (2013) çalışmasında da yaklaşım, yöntem ve teknikleri içeren öğretim sürecine dair unsurların hizmet içi eğitim faaliyetlerinde en fazla ele alınan konulardan olduğu belirlenmiştir. Daha sonra *Mesleki Gelişim* ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yıllar arasında en az *Program Tanıtımı* ve *Ders Kitabı İncelemeye* yönelik hizmet içi eğitim faaliyetinin yapıldığı görülmüştür. Bunlarla birlikte sadece Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin her yıl düzenli olarak gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında Türkçe öğretimi programlarına yönelik olarak 2002, 2003 ve 2008 yılında hizmet içi eğitim faaliyetinin düzenlendiği ulaşılan sonuçlardandır.

Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenlemeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetleri arasında faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırayı *Türkçe Öğretim Yöntem ve*

Teknikleri adlı seminer almaktadır. Buna karşın faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından en az gerçekleşen faaliyet *FATİH Projesi Teknoloji Destekli Edebiyat-Türkçe Eğitici Eğitimi Kursu* olmuştur. Bu sonuç Tatlı ve Kılıç (2013), Yıldız ve arkadaşları (2013) ile Akıncı ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin hizmet içi eğitim alması gerektiğine ilişkin ulaşılan sonuçlarla örtüşmemektedir. Yine bu sonuç Maden ve arkadaşlarının (2017) Türkçe öğretmenlerinin medya okuryazarlığı konusunda eğitim almalarına dair öneriyi de desteklemektedir. Diğer taraftan MEB'in 2014'te yapmış olduğu ihtiyaç analizinde özel öğretim yöntemlerine ve tekniklere yönelik ihtiyacın olduğu tespit edilmiştir. Bu ihtiyacı gidermeye yönelik de 2015, 2016 ve 2017 yıllarında toplamda 25 hizmet içi faaliyet düzenlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin ihtiyacının dikkate alındığını ve bu doğrultuda hizmet içi faaliyet düzenlendiğini göstermektedir.

Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin *Mesleki Gelişimine* yönelik faaliyetler arasında faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırayı *Türk Dili ve Edebiyatı* semineri almaktadır. Ancak Türkçe ve edebiyat dersleri her ne kadar birbirinin devamı niteliğinde olsa da farklı derslerdir. Öğrenme alanları, içerik ve öğrenci seviyeleri farklıdır. Bu nedenle bu iki derse yönelik ayrı ayrı faaliyetler düzenlenmesinin daha faydalı olacağı söylenebilir.

Dil Becerilerini Geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin çoğunlukla okuma, daha sonra konuşma becerisine yönelik düzenlendiği tespit edilmiştir. Okuma becerisine yönelik memurlar, Türk dili ve edebiyatı, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin katıldığı *Okul Kütüphaneciliği* adlı kurs faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırada gelmektedir. Bu faaliyetler arasında okuma kültürü ve kütüphanecilik ile ilgili faaliyetlerin sayı, süre ve katılımcı sayısı bakımından önde yer alması dikkat çekicidir. Söz konusu faaliyetlerin de daha çok kütüphanecilik ve kütüphane kültürü ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Son dönemlerde okullarda kurulan z-kütüphanelerle ilgili faaliyetlerin yapılması, bu bakımdan güncel ihtiyaçların izlendiğini göstermektedir. Ayrıca kütüphane alışkanlığının iyileştirilmesinde hizmet kalitesinin yükseltilmesi de etkilidir. Bu nedenle kütüphanelerdeki "görevli kişilerin göreviyle ilgili olarak eğitim; uygun hizmet içi eğitim programlarıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir" (Çelik, 1998, 106). Kütüphane kullanımının artması ve alışkanlığa dönüşmesinde, rahat bir kütüphane ortamı, seçkin ve çeşitli eserlerin olmasının yanı sıra iyi yetişmiş öğretmen ve memurlara da ihtiyaç vardır. Ulaşılan sonuçların bu gerçeğe uygun olduğu söylenebilir.

Konuşma becerisini geliştirmeye yönelik Bakanlık personeli, anasınıfı, Türkçe, sınıf ve meslek lisesi öğretmenlerinin katıldığı hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yapıldığı belirlenmiştir. Söz konusu faaliyetler incelendiğinde, faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırada *Güzel ve Etkili Konuşma Semineri* yer almaktadır. Daha sonra *Diksiyon Semineri* adlı hizmet içi eğitim faaliyeti gelmektedir. Konuşma öğrenme alanı ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, 2001-2017 arasında, merkezi olarak 14 defa düzenlenmiş olması ve katılımcı sayısının da sınırlı kalması, öğretmenlik mesleğinin

doğası ile örtüşmemektedir. Zira öğretmenlik mesleği tamamıyla iletişim odaklıdır ve öğretimdeki başanda öğretmen, öğrenci ve veli etkileşimi büyük bir etkiye sahiptir. Ayrıca söz konusu faaliyetlerin Türkçe, sınıf, anasınıfı öğretmenleri ile sınırlı tutulması da doğru değildir. Bu nedenle söz konusu faaliyetin yeterli olmadığı söylenebilir. Aynı şekilde Çiftçi'nin (2006) de belirttiği üzere, öğrencilerin konuşma becerilerinin istenilen düzeyde gelişebilmesi için öncelikle Türkçe öğretmenlerinin bu konuda yeterli olması gerekmektedir. Dinleme ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik hiçbir faaliyetin yapılmamış olması da dikkat çekmektedir. Bu bulgu, hizmet içi eğitim faaliyeti düzenlemede Türkçe dersinin öğrenme alanlarını oluşturan dil becerilerinden bazılarının göz ardı edildiğini, yapılan faaliyetlerin de daha iyi bir planlamaya ihtiyacının olduğunu göstermektedir.

Ölçme ve *Değerlendirmeye* yönelik hizmet içi eğitim faaliyetler tüm öğretmenleri kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Bunun yanında 17 yılda sadece 14 hizmet içi faaliyetin düzenlenmesi de yeterli faaliyetin düzenlenemediğini göstermektedir. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin genel olması, branşları, özel olarak da Türkçe öğretimini, dikkate alarak hazırlanmaması dikkat çeken bulgulardandır. Zira her branşın ve sınıf düzeyinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin özel gereksinimlerinin olduğu gerçeği dikkate alındığında, genel faaliyetlerin yanı sıra branşlara yönelik de faaliyetlerin de yapılması gerektiği söylenebilir. Hâlbuki "Türkçe öğretmenlerinin öğrenme sürecini amaçlar doğrultusunda sonuçlandırabilecek performans sergileyebilmeleri için öğretim programındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve uygulamaları konusunda yeterli bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları gerekir" (Göçer, 2018, 209). Alanyazında konu ile ilgili olarak Metin ve Demiryürek (2009) Türkçe öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun yeni değerlendirme anlayışı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve bu eksiklerin hizmet içi faaliyetlerle giderilebileceğini belirtmiştir. Aytar (2007) ise, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda eksiklikleri olduğu ve bu eksiklikleri gidermek için hizmet içi çalışmalar yapılmasını önermiştir.

Ders Kitabı İncelemeye yönelik tüm branşlardaki öğretmenlerin katıldığı "*Kitap İnceleme Teknikleri*" adlı seminer, faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırada yer almaktadır. Ders kitabı hazırlama esas ve usullerine dair bir diğer faaliyet ise sınırlı katılımcı ile bir kez düzenlenmiştir. MEB tarafından hayata geçirilen e-müfredat uygulaması ile ders kitaplarının girişi, incelenmesi ve bununla ilgili iş ve işlemler yapılabilmektedir. Bu uygulama ile ders kitaplarına yönelik öğretmenler ve akademisyenler arasından incelemeci seçilmekte, bu incelemeciler çeşitli panellerde taslak kitapları değerlendirmektedir. Ders kitabı ile ilgili tüm bu iş ve işlemlerin çevrimiçi olarak yapılması ve paneller düzenlenmesi önemli gelişmelerdendir. Ancak incelemeci sıfatıyla, ders kitabı seçimi ve hazırlama sürecine dâhil olan kişilerin de bu konuda hizmet içi eğitime ihtiyaçları olacağı düşünülmelidir. Bu noktada, kitap inceleme konusundaki hizmet içi eğitimlerin yeterli olamayacağı söylenebilir. Diğer taraftan Türkçe dersi öğ-

retim programları 1924'ten bugüne birçok kez değişikliğe uğramıştır. Programlardaki değişiklikler beraberinde ders kitaplarında da değişimi beraberinde getirmiştir. Ancak ders kitaplarını hazırlama ve incelemeye dair hizmet içi eğitim faaliyet sayısının ve katılımcılarının çok az olduğu görülmektedir. Diğer taraftan branş bazında ders kitaplarının hazırlanması ve incelenmesine dair derse özgü hizmet içi eğitim faaliyetlerinin olmaması da dikkat çekmektedir.

Program Tanıtımına yönelik üç farklı hizmet içi eğitim faaliyetinin düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu faaliyetlerden faaliyet ve katılımcı sayısı bakımından ilk sırada *Türkçe Dersi Öğretim Programını Tanıtma Kursu* yer almaktadır. İkinci sırada *Türkçe Programını Değerlendirme Semineri* adlı faaliyet gelmektedir. Türkçe dersi öğretim programını tanıtmaya yönelik hizmeti içi eğitim faaliyetlerinin az sayıda olması, katılımcı sayısının da sınırlı kalması ayrıca 2008 yılından sonra merkezî olarak konu ile ilgili hizmet içi eğitim faaliyetinin yapılmaması dikkat çekmektedir. Zira 2008 yılından sonra Türkçe dersi öğretim programı 2019 yılında uygulamaya konulan hâli ile birlikte 4 kez değişikliğe uğramıştır. Dolayısıyla bu bulgudan yola çıkarak, program değişikliklerini takip eden dönemlerde Türkçe öğretmenlerine tanıtım amaçlı hizmet içi eğitim verilmesi gerekliliğinin dikkate alınmadığı söylenebilir. Aynı şekilde Kaya (2012) da yaptığı çalışmada, öğretim programlarının sıkça değişmesine karşın program ve ders kitabı tanıtımına yönelik hizmet içi faaliyetlerin oldukça az olduğunu tespit etmiştir. Akkaya ve Susar Kırmızı (2007) ise, Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini aldığı çalışmada, öğretmenlerin programa yönelik yeterli bilgiye sahip olduğu zaman hazırlanan ders kitabını daha iyi anladıklarını, kitapta yer alan yöntem ve teknikleri derslerinde daha iyi uyguladıklarını belirlemiştir. MEB (2008) tarafından Türkçe öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının tespit edildiği çalışmada, değişen Türkçe öğretim programı ve uygulamasına yönelik %92,3 oranında büyük bir ihtiyacın olduğu sonucuna varılmıştır.

Türkçe öğretim sürecinin her katmanında rehber, yönlendirici ve planlayıcı rolü ile yer alan, bu rollerini etkili kullandığında öğrencilerinin başarılı olmasını sağlayan öğretmenlerin bunun için mesleki anlamda sürekli kendini geliştirmesi ve yenilemesi gerekir. Ancak araştırma sonucunda; Türkçe öğretimi ile ilgili merkezî hizmet içi eğitim faaliyetlerinin özel alan yeterlilik alanlarına göre planlanmadığı, öğretim süreci, dil becerileri, ders kitabı, program tanıtımı ve ölçme değerlendirme yeterliliklerini destekleyecek oranda ve Türkçe öğretmenlerine özel faaliyetlerin yapılmamış olduğu görülmüştür. Program değişikliklerini takip eden dönemlerde bu konuda hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yapılmamış olması, dinleme ve yazma becerilerinin faaliyetlerde hesaba katılmaması ve FATİH projesi ile ilgili yeterli faaliyetin yapılmamış olması üzerinde düşünülmesi gereken sonuçlardandır. Bunlara karşın okuma alışkanlığına ve kütüphane kullanımına özen gösterilmesi, mesleki bilgi ve becerilere yönelik genel konuları kapsayan faaliyetlere ağırlık verilmesinin yerinde olduğu da belirtilebilir. Ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak, Türkçe öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin artırılması, planlama ve uygulama sürecinde özel alan yeterlilikleri,

öğretim sürecindeki değişikliklerin ve yaşanan problemlerin dikkate alınmasının gerektiği ifade edilebilir. Yine sonuçlardan hareketle konuyla ilgili aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik ihtiyaç analizi yapılmalı ve öğretmen talepleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Hizmet içi eğitim faaliyetlerinde Türkçe öğretimi ile ilgili bilimsel tespitler dikkate alınmalıdır.

Türkçe öğretmenliği özel alan yeterlilikleri ve Türkçe öğretim programı temele alınarak hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.

Türkçe öğretimine yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerine alandaki tüm öğretmenlerin katılımı sağlanmalıdır.

Fiziki zorlukların üstesinden gelmek için uzaktan eğitim yoluyla hizmet içi faaliyetler düzenlenmelidir.

Hizmet içi eğitim faaliyetleri alanında uzman olan kişilerce verilmelidir.

Kaynakça

- AKINCI, A., KURTOĞLU, M., ve SEFEROĞLU, S.S. (2012). *Bir teknoloji politikası olarak Fatih Projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: Bir durum analizi çalışması*. Akademik Bilişim Konferansı, Sözlü Bildiri, 1-3 Kasım 2012. Uşak Üniversitesi.
- AKKAYA, N. ve SUSAR KIRMIZI, F. (2007). Yeni program doğrultusunda hazırlanan ilköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Millî Eğitim* 174, 232-249.
- ALTINIŞIK, S. (1996). Hizmet içi eğitim ve Türkiye'deki uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(3), 329-348.
- AYTAR, A. (2007). *Ortaöğretim tarih öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde ölçme ve değerlendirme tekniklerine ait görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BARBER, M. & MOURSHED, M. (2007). How the world's best performing school systems come out on top. Report September, Available online at: <https://www.mckinsey.com/industries/social-sector/our-insights/how-the-worlds-best-performing-school-systems-come-out-on-top> 31.10.2018 tarihinde erişilmiştir.
- BİLASA, P., ve ARSLANGİLAY, A. S. (2016). Ortaöğretim öğretmenlerinin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerine ait görüşleri (Yalova-Erzurum hizmet içi eğitim örneği). *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1058-1071.

Türkçe Öğretimine Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme (2001-2017 Arası)

- CARDONA, C. M. (2009). Teacher education students' beliefs of inclusion and perceived competence to teach students with disabilities in Spain. *Journal of the International Association of Special Education*, 10 (1), 33-41.
- ÇELİK, S. (2011). Kütüphaneci eğitiminde mentorluk uygulaması: Doğu Üniversitesi Kütüphanesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 12 (2), 295-318.
- ÇİFTÇİ, M. (2006). *Türkçe öğretiminin sorunları*. (Ed. Gürer Gülsevin ve Erdoğan Boz), *Türkçenin çağdaş sorunları* içinde ss.77-110. Ankara: Gazi Kitabevi.
- GÖÇER, A. (2018). Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerinin ölçme değerlendirme bileşenleri ve performans göstergeleri bağlamında incelenmesi, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 194-210.
- GÜN, M. (2011). *Yapılandırmacı eğitim modeliyle ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi okuma becerilerinin kazandırılmasında karşılaşılan sorunların analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KAUR, S. & KUMAR, D. (2008). Comparative study of government and nongovernment college teacher in relation to job satisfaction and job stress. ERIC online submission, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED502218.pdf> adresinden 03.11.2018 tarihinde erişilmiştir
- KAYA, N. (2012). *Türkiye'de coğrafya eğitimi, program, ders kitapları ve öğretmen eğitimi boyutu*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- MADEN, S. (2017). *Drama ile dil öğretimi*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- MADEN, S., MADEN, A. ve BANAZ, E. (2017). Medya okuryazarlığı ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 588-605.
- METİN, M. ve DEMİRYÜREK, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 37-51.
- MENTEŞE, H. (2013). Türkçe dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan Türkçe öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*. Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı Yayınları.
- MUSTAN, T. (2002). Dünyada ve Türkiye'de öğretmen yetiştirmede yeni yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(1), 115-127.
- NARTGÜN, Ş.S. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarının etkileri üzerine düşünceleri (Bolu ili örneği), *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 57-178.
- ÖZTÜRK, C. (2010). 21.yüzyılın eşliğinde Türkiye'de öğretmen yetiştirme. (Ed. O. Oğuz vd.) *21.yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi içinde* ss. 179-224. Ankara: Pegem Akademi

- ÖZEN, R. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarının etkilerine ilişkin görüşleri (Düzce ili örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 141-160.
- PARMAKSIZ, R.Ş. ve KISAKÜREK, M.A. (2013). Türkiye ve bazı AB ülkelerinde öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim programlarının temel öğeler ve kalite kontrolü/güvencesi açısından karşılaştırılması. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1); 112-129.
- POTUR, Ö. (2004). *Dördüncü ve beşinci sınıf Türkçe öğretiminde materyal geliştirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SAVOLAINEN, H. (2009). Responding to diversity and striving for excellence: The case for Finland. In Acedo C. (ed.) *Prospects Quarterly Review of Comparative Education*, 39: 281-292. Doi: 10.1007/s11125-009-9125-y
- SEFEROĞLU, S. S. (2001). Elementary school teachers perceptions of professional development. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 117-125.
- SUSAR KIRMIZI, F. (2000). Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların öğretmen performansına etkileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞAHİN, M. (1999). Millî Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(2), 221-227.
- ŞAHİN, Ü. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bir model önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- ŞENGÜL, M. (2011). *Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların öğretmen performansına etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TATLI, C. ve KILIÇ, E. (2013). Etkileşimli tahtaların kullanımına ilişkin alınan hizmet içi eğitimin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 12(24), 137-158.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZ, N. (2018). *Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ders materyali geliştirme/kullanma durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILDIZ, H., SARITEPECİ, M., ve SEFEROĞLU, S. S. (2013). FATİH projesi kapsamında düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin öğretmenlerin mesleki gelişimine katkılarının İSTE öğretmen standartları açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 375-392.

Türkçe Öğretimine Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme (2001-2017 Arası)

YILMAZ, H. ve KOCASARAÇ, H. (2010). Hizmet içi öğretmen eğitiminde yeni bir yaklaşım: yenilikçi öğretmenler programı ve değerlendirmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 51-64.

<http://www.meb.gov.tr/ogretmenlere-yonelik-2023-vizyonubelirlendi/haber/13843/tr> adresinden 08.09.2018 tarihinde erişilmiştir.

https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/06172441_Ygretmenlik_Meslegi_Genel_Yeterlikleri.pdf adresinden 08.09.2018 tarihinde alınmıştır.

<http://oygm.meb.gov.tr/www/tanitim/icerik/7> adresinden 08.09.2018 tarihinde erişilmiştir.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b6bfdb-c3a1bb9.67406502 adresinden 08.09.2018 tarihinde erişilmiştir.

http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/27111509_2014ylnadzenlenenhtiyabelirlemeanketigenelsonuclar.pdf adresinden 08.09.2018 tarihinde erişilmiştir.